

La població que habita un territori constitueix l'element clau per a la caracterologia i tipificacions de la zona, pel seu futur, per la seva pròpia identitat. La història ens fa un reflex de les diverses fornades d'inquiets homes i dones que han triat la Marca, la nostra terra de pas i l'han convertida en la casa pairal, en la seu per a la seva descendència. A quasi cada generació una onada humana ha arribat per terra a casa nostra. Els avis foren murcians, els pares andalusos o extremanys i ara moros i negres. Però Catalunya de bon començament estava buida i algú va haver de ser el primer i el segon amb el primer compartien el que hi hagué i edificaren la realitat que tenim avui amb el tercer, el quart, etc...

Aquesta nova població catalana té uns elements prou definits: de la raça a la religió i de la mentalitat als costums el xoc és més profund que quan l'aparença ho confon gràcies a l'educació, la cultura i l'assimilació social ho afavoreix; ja se sap que un gitano ric no és el mateix que el qui furga a les deixalles per subsistir. M'estranya que aquesta temàtica no aparegui amb més freqüència en les palestras i fóruns com a elements de debat i anàlisi. Tinc dos amics que són d'aquests catalans recents: un és negre i ha fugit de l'antiga Guinea espanyola, pertany a l'ètnia dominada pels «fang» i aspira que la seva illa tingui un dia sobirania pròpia i pugui així tornar a casa la seva mare i germans. L'altre és colombià, casat amb una empordanesa i estima tant aquest país que no dubta que seria el primer voluntari en cas de col·laborar davant un incendi o riuada. Diu que no sabem el que tenim i s'estranya de no veure més gent del país per tants indrets meravellosos de la nostra geografia. El primer no parla català, l'entén bé no obstant això, el segon cada dia que passa el domina millor.

La diferència entre un i l'altre a més del color de la pell seria la resistència a la integració. Tots dos

La nova Catalunya

però s'hi aboquen i l'assimilació afavoreix la convivència. Quan no existeix una cultura o un matrimoni mixt, quan no hi ha la voluntat que Catalunya sigui la terra on viure i morir, on deixar-hi el sol dels fills, s'enceta la corrua d'interrogants i pot venir el xàfec per part, i sempre és així, del qui ho té més a prop. El català rural on aquesta problemàtica es planteja amb més cruïra vol honestat i reciprocitat. Malaureadament en situacions de proto-racisme, els casos aïllats esdevenen magnificats per la tendència dels «mass media» a la frivolitat, el sensacionalisme i l'espectacularitat. Un simple accident de trànsit tindrà una rumorologia diferent si el culpable és un pagès de sempre que ha tingut un mal moment o bé un treballador del Senegal que, *vox populi*: «vós, no en tenia prou amb la bicicleta que ha d'anar en cotxe i és clar, passa el que passa». D'altra banda un solitari té tendència a callar tot i tenir raó, però si no està sol i té la raó, encara que sigui la seva, no callarà i el conflicte pot esclatar.

És humà que hom vulgui viure amb la família, és humà que hom vulgui un temple per pregar a Déu, és humà que hom vulgui fer la festa major com sempre s'ha fet, és humà que hom vulgui escoles que ensenyin els fills en la llengua pròpia i el que a ell li han ensenyat. Fet a la terra pròpia no hi ha problemes, fet a uns milers de quilòmetres es plantegen ja oposicions: uns pensaran que cal assimilar-se externament i dins el clos familiar actuar i fer com lliurement es vol i altres pensaran que fins que no siguin més i visquin aplegats en un barri, no tindrán força per fer públicament el que ara fan en privat. Per part de la població receptora potser la postura és dual igualment: uns pensaran que hi tenen tot el dret, car al cap i a la fi no fan mal a ningú i altres pensaran que si van a viure a un altra terra han d'amotllar-se un xic a qui els dona estatge, treball i acolliment. Una mesquita a Olot i una pagoda a Mollet, per uns és un blasme a la terra i per altres és simplement un edifici més.

Crec que per ara la tolerància

domina i és així per la manca d'un nombre alt, per allò que els químics diuen massa crítica. Ara per ara Catalunya pot acollir unes desenes de milers d'orientals, negres o musulmans sense conflictivitat; aquesta apareixerà quan hi hagi uns centenars davant els milers. Potser no vindran mai amb la política restrictiva de la Comunitat, no obstant això, qui pateix per la situació als llocs d'origen pensa que una de dues: o el món occidental ajuda a transformar en ferm d'una ajuda el tercer món o la pressió demogràfica impulsarà una progressió, legal o il·legal, davant la fam qualsevol opció és bona, en les poblacions actuals fins arribar a esdevenir focus de conflictivitat —atur, incultura, delinqüència...—, tot atiant el foc de la incomprensió i la insolidaritat.

La nova Catalunya tindrà doncs uns components amb els quals no es pensava fa un segle en bastir l'estructura ideològica de la recuperació nacional. A la nostra generació li ha tocat aquest repte i resoldre l'és treballar perquè l'oasi pugui

donar aigua a tots els caminants o residents sense prioritats en l'arribada. L'hospitalitat per a segons quines ètnies és sagrada i el fet aïllat d'uns peruans atacadors forcats per la seva realitat vital o d'un musulmà violador no ens ha de fer caure en el fàcil tòpic de l'antonomàsia i la generalització. Sempre, és humà tanmateix, pensem en els nostres drets humans, individuals i com a poble, però tothom qui viu i treballa a Catalunya també té uns drets al marge que les lleis l'obliguin a la repatriació o el condemni al silenci social.

Aquest quart món —el tercer món dins el primer— que se'n configura de no actuar mereix la reflexió col·lectiva per conjuminar el deure de la solidaritat internacional amb el del realisme i pragmatisme de les pròpies existències. El que no pot ser és preparar el discurs ideològic només quan al país gal tenen aldarulls els barris de color per allò dels veïns i les barbes i mentrestant no preocupar-se de la solució. De petit pensava que els problemes del món es resolldrien aïllant cada poble, vila i ciutat del món ric una de similar del pobre. L'esforç seria tangible i potser, una per altra, un nou costum, faria que pràcticament totes les urbs s'hi apuntessin. És clar que de petit pensava que les guerres no haurien de ser i de gran tot es veu diferent... La realitat però es pot modificar i abans de les mesures calen els estudis i anàlisis. La necessària llibertat té una expressió en el poema del mateix títol de Muhammad Jaznadar (1881-1954), on escriu: «Es lliure qui no humilia l'opressor / ataca l'adversari... / a qui tans? Pobre de tu! / En les teves immenses desventures, / per què aguantas qui et mira amb ulls altius? / (...) Camina, pel teu bé / prudent, pel camí de la vida / l'obre, enèrgicament, totes les portes que se't tanquin / Només hi ha dos camins: la fortuna o la desgràcia / Sigues venturós o infeliç? Com tu vulguis».

JOSEP M. FIGUERES